TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN OPISKELIJOIDEN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

(päivitetty 9.9.2013)

Turun ammatti-instituutti
Åbo yrkesinstitut

Opiskelijoiden päihteiden käyttöön puuttumisen toimintamalli käsittelee oppilaitoksen tavoitteita ja toimintaohjeita opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisyyn ja päihteiden käyttöön puuttumiseen liittyvissä asioissa. Koulutuksen järjestäjän tulee yhteistyössä opiskelijahuollon toimijoiden kanssa laatia kirjalliset toimintaohjeet opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi. Oppilaitoksessa tehtävä päihdetyö on merkittävä osa koulun viihtyvyyden ja turvallisuuden lisäämiseen pyrkivän toiminnan kehittämistä. Päihdeongelmien ennaltaehkäisyllä, varhaisella tunnistamisella, hoitoonohjauksella ja kuntoutuksella vähennetään terveyshaittoja, parannetaan työturvallisuutta, vaikutetaan työyhteisön työilmapiiriin sekä parannetaan työn laatua ja tuottavuutta.

Yhteisötason tavoitteet:
- Edistää opiskelijoiden opiskelu- ja työkyvyn säilymistä sekä oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Opiskelijoilla ja henkilöstöllä on oikeus päihteettömään oppimis- ja työympäristöön.
- Ehkäistä opiskelijoiden päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja oppilaitoksessa, työssäoppimispaikoissa ja oppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa.
- Auttaa henkilöstöä sitoutumaan menettelytapoihin, jotka mahdollistavat varhaisen puuttumisen opiskelijoiden päihteiden käytöstä johtuviin ongelmiin.

Päihteillä tarkoitetaan tupakkatuotteita, alkoholia, päihtymistarkoituksessa käytettyjä teknisiä liuottimia, lääkkeitä sekä kaikkia huumausaineiksi määriteltyjä aineita. Tupakointia koskevat määräykset löytyvät järjestyssäännöistä ja tupakkalaista ja –asetuksesta. Tupakointi on kielletty oppilaitoksen alueella.

OPISKELIJAN PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN JA HOITOONOHJAUS

Päihdeongelmaan tulee reagoida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Muun muassa seuraavat asiat voivat olla merkki olemassa olevasta päihdeongelmasta:
- työssä/opinnoissa selviäminen heikkenee
- rahantarve kasvaa ja ystäväpiiri mahdollisesti vaihtuu
- poissaolot lisääntyvät, varsinkin aamuisin ja maanantaisin
- henkilöllä on epärealistisia puheita, tarinoita, valehtelua
- henkilön luonne muuttuu
- esiintyy pelkotiloja, ahdistuneisuutta, levottomuutta
- henkilössä on erilaisia fyysisiä merkkejä, jotka riippuvat käytetystä aineesta: laajentuneet/supistuneet silmäterät, verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, painon muutos, uneliaisuus, tokkuraisuus
- havaitaan tietyille aineille ominainen haju, esim. tinnerin ja kannabiksen haju
- löytyy esineitä: esim. piippu, veitset, aineenpalaset
- ulkonäkö ja olemus muuttuvat

Yksittäinen oire ei välttämättä merkitse päihdeongelmaa. Päihteiden käyttöön puuttuminen käytännön tehtävissä ja työssäoppimisessa on myös syytä muistaa, toimivat yhteydet työpaikkaohjaajiin edesauttavat varhaista puuttumista.

Opiskelija, jolla on päihdeongelma, ohjataan hoitoon sekä määritellään mahdollisten tuki- ja muiden toimenpiteiden tarve. Päihdeongelmainen opiskelija voi hoitoon sitoutumalla säilyttää opiskeluoikeutensa. Mikäli opiskelija ei ole opiskelukuntoinen, voi opiskeluterveydenhuollon lääkäri määrätä opiskelijan sairauslomalle, koska turvallisuusnäkökulma on ensisijainen. Opiskelijalta voi myös vaatia huumetestiä jos edellytykset siihen täyttyvät (ks. huumeidenkäyttöä koskeva todistuspyyntö). Turun ammatti-instituutin seuraavilla aloilla on SORA-lain mukaiset tiukennetut terveydentilavaatimukset

päihteiden suhteen:
- terveydenhoitoala
- logistiikka-ala

Näillä aloilla voi myös peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeus jos kyseisen opiskelijan terveydentilavaatimukset eivät vastaa kyseisen alan vaatimuksia tai jos opiskelija on jättänyt kertomatta terveydentilastaan. Opiskeluoikeus pidätetään kunnes suostuu terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Opiskelija voi myös saada kirjallisen varoituksen jos hän kieltäytyy huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä.
Opiskelijan päihteiden käyttöön puuttumisen ja hoitoonohjauksen käytännöt löytyvät PÄIHDETOIMINTAMALLISTA (ks.päihdetoimintamalli)

HUUMEIDENKÄYTTÖÄ KOSKEVA TODISTUSPYYNTÖ HUUMAUSAINEIDEN KÄYTÖN EPÄILYTAPAUKSISSA

Oppilaitos voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, jos
- on perustelua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista; **ja**
- testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi; **ja**
- opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, harkinta- tai reagointikykyä; **ja**
- huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen ko. tehtävässä
- vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä
- vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta
- vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä, **tai**
- merkittävästi lisää huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan, hallussapidon, käytön tai leviämisen riskiä

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Turun ammatti-instituutin kouluterveydenhoitajat ovat terveyden ja päihdetyön ammattilaisia. He antavat valistusta päihdeasioissa ja käyvät henkilökohtaisia keskusteluja mm. päihteistä terveystarkastuksien yhteydessä. Oppilaitoksen tukitiimi on myös mukana kehittämässä ja toteuttamassa ehkäisevää päihdetyötä oppilaitoksessa yhdessä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun yhteisöllisyyden korostaminen, opiskelijatoiminta, tutor- ja projektitoiminta edesauttavat luomaan huumevastaisen ilmapiirin oppilaitokseen. Myös yhteistyö koulupoliisin ja huumeyksikön kanssa ovat tärkeä osa ehkäisevää päihdetyötä. Oppilaitoksen tiloissa suoritetaan aika ajoin huumetarkastuksia joko poliisin tai tullin huumekoirien avulla.

Ehkäisevää päihdetyötä Turun ammatti-instituutissa lukuvuonna 2011-2012:

-päihdekasvatusprojekti yhdessä MLL:n kanssa
-koulupoliisin laillisuuskasvatustunnit
-"Terveenä työhön – hyvinvoiva ammattilainen"–hanke 2011 loppuun asti
-teemapäivä Aninkaisten opiskelijoille 19.12.
-päihdeinfoa huoltajille 25.4.
-poliisin huumekoira kouluun 15.5.
-koulutusta ja seminaareja aiheesta tukitiimille ja henkilökunnalle
-projektiyhteistyötä (savuton Turku, Kaste 2 ym.)

LINKIT:

- Mielenterveys- ja päihdepalvelut Turussa: www.turku.fi/terveydenedistaminen
- Varhaisen puuttumisen malli nuorten päihteettömyyden edistämiseksi: www.thl.fi
- Neuvoa-antavat verkkopalvelu: http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi
- Savuttomuustyö ammatillisessa koulutuksessa: www.thl.fi, www.finlex.fi
- Ehkäisevä päihdetyö peruspalveluissa (s.27-28): www.julkari.fi/handle/10024/104359
- Mielenterveys- ja päihdetyön strateginen suunnittelu kunnissa: www.julkari.fi/handle/10024/80083
- Ehkäisevä päihdetyö Turussa: http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=10872&culture=fi-FI&contentlan=1
- Opas tupakoinnin lopettamiskilpailun suunnitteluun ja toteuttamiseen: http://www.smokefree.fi/binary/file/-/id/1/fid/242